

૨. રાજ્ય સરકારની યોજનાઓ :

(૧) પૂજ્ય ૬૬૨ભાષા સફાઈ કામદાર પુનઃસ્થાપન યોજના :

રાષ્ટ્રીય સફાઈ કર્મચારી નાણાં અને વિકાસ નિગમ, નવી દિલ્હીની સીધા ધિરાણ યોજના હેઠળ લાભાર્થીએ ભરવાના ચતા ૧૦% કાળા (માર્જીનમની) ની રકમ નિગમ દ્વારા બિનવ્યાજકીય લોન પેટે આ યોજના હેઠળની જોગવાઈમાંથી આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ નિગમ દ્વારા વિવિધ યોજનાઓના લાભાર્થીઓને કરેલ ધિરાણના યુનિટ કોસ્ટની મર્યાદામાં રહેલો ઓછામાં ઓછા રૂ.૧૦,૦૦૦/- અને વધુમાં વધુ રૂ.૩૦,૦૦૦/- સુધી સબસીડી આપવાની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.

મહાનગરપાલિકા / નગરપાલિકા દ્વારા સફાઈ કામદારોને માલિકીના ધોરણે કાળવેલ વ્યક્તિગત મકાનની રોપેરિંગ માટે સંબંધિત મહાનગરપાલિકા / નગરપાલિકા દ્વારા દરખાસ્ત કરેલી સફાઈ કામદારોને વ્યક્તિગત બિનવ્યાજકીય લોન આપવામાં આવે છે. જેમાંથી આવી વસાહતોના મકાનોની સીડી, કહેડો, ધાવાની પેરાફીટ તથા કોલોનીના સાર્વજનિક જાજડના રોપેરિંગ માટેનો ખર્ચ કરી શકાશે.

(૨) ડૉ. આંબેડકર સફાઈ કામદાર આવાસ યોજના :

રાજ્યના સફાઈ કામદારો અને તેઓના આશ્રિતોને રહેણાંકના પાકાં આવાસો સમરભદ્ય કાર્યક્રમ રૂપે પુરા પાડવા માટે ડૉ. આંબેડકર સફાઈ કામદાર આવાસ યોજના હેઠળ સફાઈ કામદારો અને તેઓના આશ્રિતોને કોઈ આવક મર્યાદા સિવાય વ્યક્તિગત રૂ.૧૫,૦૦,૦૦૦/- ની સહાય અને કાયમી સફાઈ કામદાર હોય તો તેમને સહાય ઉપરાંત શહેરી વિસ્તારમાં રૂ.૬૦,૦૦૦/- તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં રૂ.૩૦,૦૦૦/- ની બિનવ્યાજકીય લોન આપવામાં આવે છે. મકાનની ટોચની કિંમત શહેરી વિસ્તાર માટે રૂ.૧૫,૭૦,૦૦૦/- અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે રૂ.૬૦,૦૦૦/- ની નિયત કરવામાં આવી છે. બીજા વ્યાજકીય લોનની વસુલાત મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકાએ સંબંધિત કર્મચારીઓના પગારમાંથી કપાત કરી દર માસે રૂ.૩,૫૦૦/- નો એક એવા ૧૨૦ હપ્તામાં નિગમને નિયમિત ચૂકવી આપવાની રહે છે.

(૩) છૂટક ગટર સફાઈનું કામ કરતાં રોજમદાર સફાઈ કામદારોને ડિઝલ મશીન તેમજ સલામતીના સાધનો પુરા પાડવાની યોજના :

આ યોજના અંતર્ગત રાજ્યમાં મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકા/ગ્રામ પંચાયતોમાં છૂટક સફાઈનું કામ કરતાં રોજમદારોને ગટરની સફાઈ કરવા માટે ડિઝલ મશીન, લોડીંગ સાધકલ, પાર્શ્વ તેમજ સલામતીના સાધનો સહિતની ખરીદી માટે રૂ.૩૫૦,૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.

(૪) વીમા કવચ યોજના :

જૂથ જનતા અકસ્માત વીમા કવચ યોજના હેઠળ સફાઈ કામદારનું ફરજ દરમિયાન આકસ્મિક મૃત્યુ થાય તે પ્રસંગે મૃતકના વારસદારોને રૂ.૪.૦૦ લાખ સુધીનું વીમા કવચ ચૂકવવામાં આવે છે અને સફાઈ કામદારનું મૃત્યુ ગટરમાં ગુગળામણથી, ગેસ ગળતરથી કે કૂબી જવાથી થાય તો મૃતકના આશ્રિત/કુટુંબને વધારાના રૂ.૨.૦૦ લાખની પુનઃપસન સહાય નિગમ દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે.

(૫) ધો.૧૦ અને ધો.૧૨ ના સફાઈ કામદાર બાળકોને એવોર્ડ :

સફાઈ કામદારોના બાળકો અને તેઓના આશ્રિતોના લૈકલિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુ થી ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨(સામાન્ય પ્રવાહ અને વિજ્ઞાન પ્રવાહ)ની બોર્ડની પરીક્ષામાં (સફાઈ કામદારોના અરજી કરનાર બાળકો પૈકી) સમગ્ર રાજ્યમાં ૧ થી ૩ ક્રમ મેળવતા બાળકોને પ્રોત્સાહન રૂપે નીચે મુજબ રોકડ રકમ અને પ્રશસ્તિપત્ર આપવાની યોજના વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ થી શરૂ કરવામાં આવી છે.

વિગત	ધોરણ-૧૦	ધોરણ-૧૨ (સામાન્ય / વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
પ્રથમ ક્રમ	૪૧,૦૦૦/-	૩૧,૦૦૦/-
બીજો ક્રમ	૨૧,૦૦૦/-	૨૧,૦૦૦/-
ત્રીજો ક્રમ	૧૧,૦૦૦/-	૧૧,૦૦૦/-

(૬) ગટર ગુગળામણને કારણે મૃત્યુ પામેલ સફાઈ કામદારના આશ્રિત બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ આપવા અંગેની યોજના :

નામદાર સુપ્રિમકોર્ટના તા. ૨૦/૧૦/૨૦૨૩ ના ચુકાદા અન્વયે રાજ્યમાં ગટર સફાઈની કામગીરી દરમિયાન ગેસ ગળતર થવાથી ગુગળામણથી કારણે મૃત્યુ પામેલ સફાઈ કામદારના આશ્રિત બાળકોને સરકારથી દ્વારા આપવામાં આવતી અન્ય શિષ્યવૃત્તિ યોજના ઉપરાંત વાર્ષિક રૂ. ૩,૦૦૦/- લેખે શિષ્યવૃત્તિ આપવાની યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે. આ યોજનાનો લાભ જે સફાઈ કામદારનું મૃત્યુ ગટર સફાઈની કામગીરી દરમિયાન ગેસ ગળતર થવાથી ગુગળામણથી થયેલ હોય, તેમના તમામ આશ્રિત બાળકોને મળવાપાત્ર છે. સરદાર હોજીવાળે લાભ ધોરણ-૧ થી હળવે સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી/વિદ્યાર્થીનીને આપવામાં આવશે.

(૭) બેંકમાંથી લીધેલ લોન પર વ્યાજ સબસીડી આપવા અંગેની યોજના:

- ભારત દેશમાં અરવા વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે બેંકમાંથી લીધેલ લોન પર રૂ.૨૫,૦૦,૦૦૦/- લાખ સુધીની મર્યાદામાં ૬ ટકા લેખે મહત્તમ વાર્ષિક રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦/- વ્યાજ સહાય ત્રણ વર્ષ માટે આપવામાં આવે છે. આ યોજનાનો લાભ લેવા માટે વિદ્યાર્થીએ ધોરણ-૧૨ માં ૫૦% કે તેથી વધુ ગ્રુપ મેળવેલ હોવા જોઈએ.
- સ્વરોજગર માટે બેંકમાંથી લીધેલ લોન પર રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦/- લાખ સુધીની મર્યાદામાં પુરૂષ લાભાર્થીને ૬% લેખે મહત્તમ વાર્ષિક રૂ. ૬૦,૦૦૦/- તેમજ મહિલા લાભાર્થીને ૭% લેખે મહત્તમ વાર્ષિક રૂ. ૭૦,૦૦૦/- ની વ્યાજ સહાય ત્રણ વર્ષ માટે આપવામાં આવે છે. લાભાર્થીની ઉંમર ૨૫ થી ૫૦ વર્ષ સુધીની હોવી જોઈએ.
- પરિવહન અથવા ધંધા/રોજગાર માટે ખરીદ કરેલ વાહન માટે રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦/- થી રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦/- લાખની મર્યાદામાં લીધેલ લોન પર લાભાર્થીને ૬% લેખે મહત્તમ વાર્ષિક રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦/- ની વ્યાજ સહાય ત્રણ વર્ષ માટે આપવામાં આવે છે. લાભાર્થીની ઉંમર ૨૫ થી ૫૦ વર્ષ સુધીની હોવી જોઈએ. આ યોજના અંતર્ગત વ્યાજ સહાય મેળવનાર લાભાર્થી ધંધા/રોજગાર માટે ખરીદ કરેલ વાહન પાંચ વર્ષ સુધી વેચાણ કરી શકે નહીં.
- વ્યાજ સહાય સીધી જ લાભાર્થીના બચત ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.
- નિગમની વિવિધ યોજનાઓની માહિતી જે તે જીલ્લા મેનેજર અને નાયબ નિયામકશ્રીની કચેરી અથવા નિગમની વેબસાઈટ પરથી મળી રહેશે.
- ઉપરોક્ત તમામ યોજનાઓ નો લાભ મેળવવા માટે - સામાજિક કલ્યાણ પોર્ટલ www.esamakalyan.gujarat.gov.in પર ઓનલાઈન અરજી કરી શકાશે.
- ગટર સફાઈની કામગીરી માટે ગટરમાં ઉતરવું/ઉતારવું એ સજાપાત્ર ગુનો છે.

ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમ

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ

ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમ (ગુજરાત સરકારનું જાહેર સાહસ)

શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી
ભારતીય વડાપ્રધાનશ્રી

શ્રી રુપેન્દ્ર પટેલ
મહાત્મીય મુખ્યમંત્રીશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય

શ્રીમતી માનુષીબેન બાવડાશીયા
મહાત્મીય મંત્રીશ્રી
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા
વિભાગ અને જનતા વલયાત,
ગુજરાત રાજ્ય

શ્રી મનુ/સિદ્ધાંત પટ્ટનાયક
મહાત્મીય રાજ્યકક્ષાના મંત્રીશ્રી
અમલકાલ ન્યાય અને અધિકારિતા,
જનતા અને જનતા વલયાત,
ગુજરાત રાજ્ય.

કર્મચોગી ભવન, બલોક નં. ૧, બી-૧ વીંગ, ગ્રીન્ડે માળ, સેક્ટર-૧૦/એ, ગાંધીનગર
ફોન નં. ૦૭૯-૨૩૨૫૬૭૫, ૨૩૨૫૬૩૭૨, ફેક્સ નં. ૦૭૯-૨૩૨૫૬૩૭૮
ઇમેલ : md-gskvn@gujarat.gov.in
વેબસાઇટ : <http://aje.gujarat.gov.in/gskvn>

ગુજરાત સરકારે સમગ્ર દેશમાં સૌપ્રથમ વખત અસ્પષ્ટ વ્યવસાયમાં રોકાયેલા સફાઈ કામદારોને અન્ય સ્વચ્છ વ્યવસાયો તરફ વળવા માટે રાજ્ય સ્તરે એક અસિયાન ચલાવી વિવિધ યોજનાઓ મારફતે સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતોને આર્થિક રીતે મજબૂત કરી તેઓ સમાજમાં માનભર્યું સ્થાન મેળવી શકે તે હેતુથી તા.૨૪-૧૦-૨૦૦૧ના રોજ ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમની સ્થાપના કરી ૩૧.૫૦૦ કરોડની હેરામૂડી સાથે નિગમને કાર્યવંત કર્યું છે. વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં નિગમની હેરામૂડી ૩૧.૨૦.૦૦ કરોડ મંજૂર કરેલ છે. જેની સામે ૩૧.૧૪.૦૯ કરોડ શેડ્યુલ્ડ ભરપાઈ થયેલી છે.

ઉદ્દેશ :

ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમનો ઉદ્દેશ રાજ્યમાં વસેલા સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતોને તેમના પરંપરાગત અસ્પષ્ટ વ્યવસાયમાંથી મુક્તિ આપવી તેઓ અને તેમના આશ્રિતો ગૌરવપૂર્ણ જીવન જીવી શકે તે માટે જરૂરી લોન-ધિરાણ/સહાય અને તાલીમ પૂરી પાડી તેમનું પુનઃસ્થાપન કરવાનો છે. નિગમની સીધા ધિરાણ, આવાસ, શૈક્ષણિક યોજના, સેનેટરી માર્ટ, તાલીમ અને વીમા કવર સહિતની વિવિધ યોજનાઓનો સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતો લાભ લઈને વિવિધ ક્ષેત્રમાં સફળતા હાંસલ કરે તે માટે નિગમ કટિબદ્ધ છે. :

ધિરાણ મેળવવાની પાત્રતા

સરકારશ્રી / નિગમ દ્વારા હાથ ધરાયેલ મોજદારીમાં મુદતર કરવામાં આવેલા હોય તેવા અથવા શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે નીચે દર્શાવેલ પેકીના સંબંધિત સક્ષમ અધિકારી દ્વારા સફાઈ કામદાર હોવા અંગે આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્રના આધારે ૧૮ થી ૫૦ વર્ષની વયજૂથમાં આવતા સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતો (માતા / પિતા / પતિ) ને નિગમની યોજનાઓનો લાભ મળવાપાત્ર છે.

- નિગમની લોન / સહાય મેળવવા માટે કોઈ આવક મર્યાદા નથી.

સફાઈ કામદાર / સફાઈ કામદારના આશ્રિત હોવા અંગે પ્રમાણપત્ર આપનાર સત્તાધિકારી

અનુ. નં.	કાર્યક્ષેત્રનો વિસ્તાર	દાખલો આપનાર અધિકારી	પ્રતિ સહી કરનાર અધિકારી
૧	સરકારી / અર્ધસરકારી / કૌન્સિલ સરકાર / જાહેર સાહસોની કચેરી	રાજ્યપત્રિત અધિકારી અથવા તેની સમકક્ષ અધિકારી/કચેરીના પડા	-
૨	મહાનગરપાલિકા	મનપાના રાજ્યપત્રિત અધિકારી અથવા તેની સમકક્ષ અધિકારી	-
૩	નગરપાલિકા / બસે / નોટીફાઈડ એરીયા / નગરપંચાયત	ચીફ ઓફિસર	-
૪	ગ્રામ પંચાયત	તલાટી કમ મંત્રી	તાલુકા વિકાસ અધિકારી / મામલતદાર / એક્ઝીક્યુટીવ મેજિસ્ટ્રેટ
૫	કહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોની ખાનગી સંસ્થાઓ / ક્ષાત્ર સ્થળો / મહેલો / સોસાયટી / કોન્સ્ટ્રક્શન / પાઈટાઇમ / ફુલ અથવા કામનું સ્થળ નક્કી ન હોય તેવા સફાઈ કામદારો	નોડલ ઓફિસર / કામે રાખનાર	સંબંધિત મનપાના રાજ્યપત્રિત અધિકારી/ ચીફ ઓફિસર/મામલતદાર / તાલુકા વિકાસ અધિકારી / એક્ઝીક્યુટીવ મેજિસ્ટ્રેટ / સર્કલ ઓફિસર (રેવન્યુ)

નિગમ દ્વારા અમલી વિવિધ યોજનાઓ

નિગમ મુખ્યત્વે નીચેની યોજનાઓનો અમલ કરીને સફાઈ કામદાર તથા તેમના આશ્રિતોનું પુનઃસ્થાપન કરે છે.

૧. રાષ્ટ્રીય સફાઈ કર્મચારી નાણાં અને વિકાસ નિગમ (NSKFDC), નવી દિલ્હીએ નીચેના સરકાર અમલિત ની સીધા ધિરાણની યોજનાઓ :

(૧) સીધા ધિરાણ યોજના

રાષ્ટ્રીય સફાઈ કર્મચારી નાણાં અને વિકાસ નિગમ, નવી દિલ્હી અને ગુજરાત સરકાર દ્વારા ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમને આપવામાં આવતી લોનમાં નિગમ દ્વારા માર્જીનમની ઉમેરીને જુદા જુદા ધંધા અને વ્યવસાય, વિવિધ પ્રકારના વાહનો, મંડપ ડેકોરેશન, કોમ્પ્યુટર, ઝેરોલ, ઇલેક્ટ્રીકલ ફુકાન, ડેરી યુનિટ, મિઠાઈની દુકાન, અનાજ દળવાની ઘંટી, દરજી કામની દુકાન વગેરે ધંધા રોજગાર માટે સફાઈ કામદારો અને તેના આશ્રિતોના પુનઃસ્થાપન માટે વ્યક્તિગત ૩૧.૧૫.૦૦ લાખ સુધીનું ધિરાણ ૬%ના વ્યાજદરે કરવામાં આવે છે. લાભાર્થીના કાળા પેટે ૧૦% માર્જીન-મની રાજ્ય સરકાર તરફથી વગર વ્યાજની લોન તરીકે આપવામાં આવે છે.

મુખ્ય યોજનાઓ નીચે મુજબ છે :

(૧) મહિલા સમૃદ્ધિ યોજના (MSY)

મહિલાઓને ૩૧.૧૦.૦૦૦/- સુધીનું ધિરાણ ૪% ના વ્યાજના દરે આપવામાં આવે છે. આ લોનની પરત ચુકવણીનો સમય ૩ વર્ષ (૩૬ હપ્તા) નો છે. આ યોજના હેઠળ ૩૦% સુધીની સબસીડી મળવાપાત્ર છે.

(૨) મહિલા અધિકારીતા યોજના (MAY)

મહિલાઓને ૩૧.૨૦.૦૦૦/- સુધીનું ધિરાણ ૫% ના વ્યાજના દરે આપવામાં આવે છે. આ લોનની પરત ચુકવણીનો સમય ૫ વર્ષ (૬૦ હપ્તા) નો છે. આ યોજના હેઠળ ૨૦% સુધીની સબસીડી મળવાપાત્ર છે.

(૩) માઈક્રો એન્ટરપ્રાઇઝ યોજના (MCF)

લાભાર્થીઓને ૩૧.૧૦.૦૦૦/- સુધીનું ધિરાણ ૫% ના વ્યાજના દરે આપવામાં આવે છે. આ લોનની પરત ચુકવણીનો સમય ૩ વર્ષ (૩૬ હપ્તા) નો છે. આ યોજના હેઠળ ૩૦% સુધીની સબસીડી મળવાપાત્ર છે.

(૪) ટર્મ લોન (Term Loan)

લાભાર્થીઓને ૩૧.૧૫.૦૦ લાખ સુધીનું ધિરાણ ૬% ના વ્યાજના દરે આપવામાં આવે છે. આ લોનની પરત ચુકવણીનો સમય ૫ વર્ષ (૬૦ હપ્તા) નો છે. આ યોજના હેઠળ ૪૦% થી ૧૫% સુધીની સબસીડી મળવાપાત્ર છે (મહત્તમ રૂ. ૭૫.૦૦૦/- સબસીડી).

(૫) શૈક્ષણિક લોન-યોજના

- સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિત બાળકો ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવી સમાજમાં મોલાદાર સ્થાન મેળવી શકે તે માટે નિગમ સતત કાર્યરત છે.
- સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતો સહિત સફાઈ કર્મચારીઓના બાળકોને સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ વ્યવસાયી અથવા ટેકનિકલ શિક્ષણ જેવી કે, ઈજનેરી, તબીબી, મેનેજમેન્ટ, વકીલાત, ક્રીડાઓ, પેથોલોજી, નર્સિંગ, હોટલ મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટુરિઝમ,

બેચલર ઓફ એજ્યુકેશન, પી.એચ.ડી., લેંગ્વેજ, બી.સી.એ., એમ.સી.એ., જર્નલિઝમ એન્ડ માસ કોમ્યુનિકેશન વગેરે કક્ષાના સરકાર માન્ય યુનિવર્સિટીના શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો માટે ભારતમાં ૩૧.૧૦.૦૦ લાખ અને વિદેશ અભ્યાસ માટે ૩૧.૨૦.૦૦ લાખની અધિકૃત લોન મર્યાદાને આધીન આપવામાં આવે છે.

- વિદેશ અભ્યાસ માટે ધોરણ-૧૨માં ૫૦% કે તેથી વધુ ગુણ હોવા જરૂરી છે.
- ભારતમાં અભ્યાસ માટે વિદ્યાર્થીઓને ૬% અને વિદ્યાર્થીનીઓને ૫.૫% ના વાર્ષિક વ્યાજના દરે તથા વિદેશ અભ્યાસ માટે વિદ્યાર્થીઓને ૮% અને વિદ્યાર્થીનીઓને ૬.૫% ના વાર્ષિક વ્યાજના દરે લોન આપવામાં આવે છે.
- લોન પરત ચુકવણીનો સમય નોકરી મળ્યોથી અથવા અભ્યાસક્રમ પુરો થયાના એક વર્ષ આ બંનેમાંથી જે વહેલું હોય ત્યારથી ૫ વર્ષ (૬૦ હપ્તા) નો છે.
- લોન મંજૂર થવા સમયે વિદ્યાર્થીઓનો અભ્યાસક્રમ ચાલુ હોવો જોઈએ તથા અભ્યાસ નો સમયગાળો ઓછામાં ઓછો ૧ વર્ષનો હોવો જરૂરી છે

(૨) તાલીમ યોજના :

આ યોજના હેઠળ રાષ્ટ્રીય સફાઈ કર્મચારી નાણાં અને વિકાસ નિગમ, નવી દિલ્હી દ્વારા નામાસ્તિ સંસ્થાઓ દ્વારા નીચે દર્શાવેલ પ્રકારની તાલીમ આપવામાં આવે છે. તાલીમ દરમિયાન લાભાર્થીઓને ટુલકીટસ અને સ્ટાઇપેન્ડ પણ ચુકવવામાં આવે છે.

- સંસ્થા સંલગ્ન પ્રોગ્રામ.
- કુશળતા તાલીમ પ્રોગ્રામ.
- એન્ટરપ્રીનાઈઝીંગ ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ
- નિગમ દ્વારા અત્યાર સુધીમાં એડીટરી અને એમપીકોન જેવી સંસ્થાઓ મારફતે ૨૬૮૦ તાલીમાર્થીઓને કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર, મોટર રીવાઈન્ડિંગ, ટેલરિંગ, એબ્રાઈડર, અગરમતી, બ્યુટીપાર્લર વગેરે જેવા વ્યવસાયોની તાલીમ આપવામાં આવેલ છે.

(૩) પંડિત દિનદયાળ ઉપાધ્યાય અંત્યોદય સ્વચ્છતા બજાર (સેનેટરી માટે યોજના)

આ યોજના અંતર્ગત સફાઈ કામદારો કે તેઓના આશ્રિતોની રજીસ્ટર્ડ સહકારી મંડળી દ્વારા સજળ જાજડના બાંધકામ અને સ્વચ્છતા વિષયક સાધન-સામગ્રીના ઉત્પાદન અને વેચાણની પ્રવૃત્તિઓ વગેરે માટે ૧૮ થી ૫૫ વર્ષની વય મર્યાદામાં આવતા સફાઈ કામદારો કે તેમના આશ્રિતોની ઓછામાં ઓછા ૧૦ અને વધુમાં વધુ ૨૫ સભ્યોની મંડળીને વધુમાં વધુ ૩૧.૫૦૦ લાખ સુધીનું ધિરાણ/સહાય આપવામાં આવે છે. મંડળીના મુખ્ય પ્રયોજક લઘુત્તમ ધોરણ-૮ પાસ હોવા જોઈએ.

- સેનેટરી માર્ટ મંડળીના સભ્યોને ટેકનિકલ તેમજ વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ આપવાની પણ જોગવાઈ છે જે માટે તાલીમ લેનાર લાભાર્થીઓને વ્યક્તિ દીઠ માસિક ૩.૫૦૦/- લેખે સ્ટાઇપેન્ડ ચુકવવામાં આવે છે.

(૪) જાગૃતતા શિબિર (Awareness Camp)

સફાઈ કામદારો અને તેમના આશ્રિતોને નિગમની વિવિધ યોજનાઓની જાણકારી મળી રહે અને તેઓ નિગમની યોજનાઓનો બહોળા પ્રમાણમાં લાભ મેળવે તે હેતુથી તેમનામાં જાગૃતતા કેળવવા નિગમ દ્વારા ચિલ્લા કક્ષાએ અને તાલુકા કક્ષાએ જાગૃતતા શિબિરોનું આયોજન કરવામાં આવે છે.